



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IX. An sit speciale aliquod donum timoris, quid sit, & quos actus
habeat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO OCTAVA.

Ad quam virtutem spectet, & quos habeat actus timor hic filialis?

I. Timor filialis perfectus procedit à charitate.

Hoc ex eo ostenditur, quia fugere peccatum quatenus est offensa Dei, oritur à charitate.

II. Sanctorum Patrum auctoritate idem declaratur.

III. Ratio est, quia obiectum formale huius timoris est bonitas Dei.

Quis se timet, fugit malum ex benevolentia erga Deum.

IV. Aliunde ostenditur timorem filialem perfectam procedere à charitate.

V. Cum hic actus sit perfectissimus, necessarium est, ut relationem aliquam habeat ad charitatem.

VI. Quos, & quinam sint huius timoris actus, non levis est

PRIMA Conclusio: Timor filialis, seu culpæ, prout contra Deum & eius bonitatem, provenit à virtute Charitatis: ita D. Thomas hic, art. 6. & 3. parte, quæst. 85. art. 2. ad secundum, ubi docet complacentiam divini boni, & displicentiam peccatorum, quatenus sunt offensa Dei, elici à virtute Charitatis: quem sequuntur eius discipuli Caietanus hic, art. 2. Sotus in 4. dist. 14. art. 2. Canus relectione de penitentia p. 2. timor autem & fuga peccati quatenus est offensa Dei, & contra bonitatem ipsius, est quedam displicentia peccati sub eadem ratione; ergo iuxta beatum Thomam elicitur à virtute Charitatis.

Hinc D. Gregorius 34. Moral. cap. 17. ait hunc timorem castum gigni à Charitate, non timorem fervilem. Idem docet D. August. Sermon. 18. de verbis Apostoli, & Sermon. 214. Cum cavet anima ne Deus desertus illam deserat, timor est castus, & Psalm. 118. Sermon. 3. Absit ut timore pereat amor, ubi castus est timor: sic patres à filiis piis & timentur & amantur; sic pudica conjux virum timet ne ab illo deseratur, & amat ut fruatur, &c. Sanctus etiam Bernardus Sermon. 4. de modo vivendi ad fororem ait esse timorem offendendi Deum, & contra eum peccandi, & oriri ex amore Dei.

Ratio autem conclusionis satis ex dictis constare potest, quia in tali timore invenitur obiectum formale Charitatis; tota enim ratio timendi per hunc timorem est bonitas divina, cui placere desideramus, est enim odium, quo ex complacentia Dei detestamur malum culpæ imminens, seu possibile & futurum, qui actus est amicitia per respectum quem necessario includit ad personam, ex cujus benevolentia malum illud fugit, & propter hunc respectum juxta communem sententiam dolor de peccatis propter Deum, sive ex complacentia bonitatis Dei, est contritio, quæ à Charitate etiam procedit.

Secundo probatur à posteriori, hic namque actus casti amoris non potest ab alio habitu elici, ergo: Antecedens probatur, est enim actus perfectissimus, quia in subiecto, in quo est exigit perfectam Charitatem, ut Patres omnes ac Theologi fatentur, & consequenter respicere debet rationem aliquam perfectissimam.

Si dicas respicere malum quod fugiat, peto quod malum, penam an culpæ, & cum certum sit eum culpam fugere, peto rursus sub qua ratione: si enim solum quia contra bonum honestum, erit actus alicujus virtutis specialis, quæ bonum illud honestum respicit cui peccatum contrariatur; sin autem quia est contra divinam bonitatem, cum ille actus odii peccati, ut diximus, sit perfectissimus, erit actus Charitatis, ad quam pertinet, ut amare bonum, ita odisse malum illi oppositum, ut hoc modo timendo amet, & amando timeat.

Quoad secundam verò partem, de actibus scilicet huius timoris, major est difficultas; licet enim conveniant omnes timorem illum actualem, qui est fuga mali culpæ, in quantum est contra Dei bonitatem, esse actum huius virtutis, aliqui

tamen contendunt hunc solum esse actum huius timoris: illum verò qui est reverentialis subjectionis & submissionis Deo, quo se illi iusti submitunt, & quo præcepta ipsius servant, illi obediunt, ad donum potius timoris revocant, quod à Charitate distingunt, & ab habitu humilitatis elicitum esse putant. Alii contra & donum ipsum timoris à Charitate non distingunt, ut dicam Sectione sequente, & hunc actum, licet ad donum pertineat, non minus à Charitate elici quam alium, & utrumque nomine timoris filialis comprehendere existimant. Res hæc commodius discutietur Sectione sequente, modò

Dicendum, utramque sententiam ex parte verum attingere: Primam, in quantum dicit nomine timoris filialis, utrumque illum actum comprehendere: Secundam, quatenus affirmat duos illos actus distingui, & ad diversas virtutes pertinere. Hanc conclusionem idcirco statuo, quia vix aliter intelligi poterunt, & inter se conciliari, quæ D. Thomas, & Doctores communiter docent de donis Spiritus sancti, ea scilicet à virtutibus distingui, & quia omnes in Christo & Beatis, ut postea dicetur, admittunt timorem filialem quoad actum, non tamen illum quo ex Charitate timeatur malum culpæ ut imminens, quod illi statui, ut postea ostendam, repugnat; ergo alium, nempe subjectionis, ac proinde nomen timoris filialis utrique est commune.

SECTIO NONA.

An sit speciale aliquod donum timoris, quid sit, & quos actus habeat?

Quoad primum, communis est Sanctorum Patrum ac Theologorum sententia, sacrarum etiam Literarum auctoritate firmata, septem dona Spiritus sancti hominibus iustis infunduntur. Quæ etsi Scotus & Gabriel in 3. d. 34. sentiant non differre essentialiter à virtutibus, contraria tamen sententia probabilior multo est, & Sanctis Patribus conformior, tum quoad actus tum habitus, non quidem ex eo quod semper respiciant obiectum diversum, cum frequenter circa idem versentur, nam donum pietatis tendit ad motivum, ad quod tendit virtus religionis, & donum fortitudinis ad idem ad quod fortitudinis virtus. Distinguntur ergo dona à virtutibus propter præstantiorem modum tendendi in idem obiectum; habitus namque virtutum infunduntur ad eliciendos actus juxta communes & ordinarias regulas prudentiæ, quæ attentis circumstantiis dicat illos esse hic & nunc eliciendos; at verò habitus donorum infunduntur ad eliciendos actus ex speciali instinctu, seu impulsu Spiritus Sancti supra communes leges, & quando illæ dicarent potius contrarium: v. g. virtus fortitudinis inclinat ad aggredienda pericula, & mortem ipsam quando prudentia secundum communes leges dicat id esse necessarium; at verò donum fortitudinis inclinat ad aggredienda pericula ex speciali motione Spiritus Sancti, etiam quando lex prudentiæ dicaret oppositum, ut cum Martyres aliqui se sua sponte in ignem coniecerunt. Inter hæc autem dona constat numerari donum timoris.

Quoad secundum, quid nimirum sit donum timoris, aliqui ad charitatem illud reducent maximè

res diffinitas.

Tin. rem reverentia. lem nomen ab humilitatis habitu procedere affirmant.

VII. Verius videtur duo illos actus distingui, & ad diversas virtutes pertinere.

Quis timor filialis in Christo & Beatis sit admodum.

I. Septem dona Spiritus sancti hominibus iustis infunduntur.

Spiritus sancti dona non semper ad diversum obiectum tendunt à virtutibus.

Assignatur quo donum sit verum discrimen inter dona & virtutes.

Inter alia Spiritus sancti dona numerandum est donum timoris.

II. Donum timoris non maximè

nulli redu-
citur ad cha-
ritatem.

maximè ob Sanctorum Patrum auctoritatem : primò D. Ambrosii ad caput 4. Apocalypsis : ubi cum Christum ex obedientia mortuum fuisse dixisset, subdit : *illa obedientia non fuit timoris, sed amoris, de quo timore salmista dicit, Timor Domini sanctus, permanens in seculum seculi, non autem timor sed charitas Dei in seculum permanet*; quasi diceret ille actus ratione cujus dicuntur Beati timere Deum est actus charitatis. Secundò, D. Augustini Homilia 9. *Si dicat tibi Deus fac quod vis, imple cupiditates tuas, extende nequitiam, &c. non te in gehennam mittam, faciem tamen meam non videbis, si ad istam sententiam expavisti, amasti : si ad hoc quod dictum est, faciem suam tibi negabit Deus tuus, contremuit cor tuum, & in nati videndo Deum magnam penam putasti, gratis amasti.* Tertiò, D. Bernardi de modo bene vivendi, Serm. 40. *Timor, inquit, ille castus est, quia non recipit adulterum amorem, quia Deum super omnia diligit, & nihil amori ejus praponit.*

Patres do-
num timoris
asserere vi-
dentur par-
titer ad
charitatem.

III.
Donum ti-
moris ad
virtutem
humilitatis
reducendum
alii arbi-
trantur.

Alii existimant timorem verum circa objectum humilitatis, atque adeo virtuti humilitatis respon- dere : ita Divus Thomas hic, art. 12. ex Divo Augustino, Secus d. 34. §. *de donis dico*, Gabriel ibidem quaestione unica, Suarez in 3. parte, Tomo 1. d. 2. Sect. 2. §. *Quocirca*, qui etiam auctoritate Patrum nituntur : Nam Divus Gregorius lib. 2. mor. cap. 26. ait timorem nobis esse datum contra superbiam : & Divus Augustinus Tomo 4. lib. 1. de Serm. Domini in monte, inter alia multa ; cap. 4. sic habet : *Timor Domini congruit humilibus, de quibus apostolus dixit, nolite altum sapere, sed time, quasi hæc sint opposita, cum tamen superbia humilitati, non Charitati propriè opponatur. Citati etiam solet Divus Ambrosius, & Divus Bernardus.*

IV.
Ratio cur
nominis di-
cuntur donum
timoris esse
charitatis ad hu-
militatem.

Ratione probatur : Timor quippe reverentialis Dei consistit in illo affectu reverentia & submissionis ad Deum propter suam excellentiam, & nostram imbecillitatem, ex quibus motivis creatura se Deo subjicit, ergo versatur circa objectum humilitatis, & ob motivum & honestatem, quæ in tali subjectione cornitur, quæ est motivum & honestas humilitatis.

V.
Utraque hæc
sententia
suam habet
probabilitatem.

Utraque sententia est probabilis, & ut certum in utraque supponendum actum Domini timoris imperari posse ex motivo Charitatis, imò & ita sæpe in viris perfectis contingere : quo modo fortè intelligendi sunt Patres illi, dum timorem Charitati tribuunt, ex quo tamen non sequitur quod elicitivè, & quantum est ex sua natura non pertineat ad humilitatem, petatque elici ob honestatem creatam, quæ in hoc reperitur quod est subijcere se Deo, estque motivum sufficiens ad inducendam voluntatem ut fugiat à peccato, in quantum est contra debitam subjectionem erga Deum, & si fiat ex speciali motione Spiritus Sancti pertinebit ad donum timoris : Secundum quam rationem constat non posse pertinere ad virtutem Theologicam, quæ semper habet quædam increatum pro objecto.

Timor prout
est donum
spiritus S.
& ad chari-
tatem per-
tinet, quàm
ad Charita-
tem.

Mihi dicendum videtur, posteriorem sententiam simpliciter probabiliorem esse, utpote quæ magis est conformis communi Theologorum sententia distinguenti dona à virtutibus, & præcipuè Theologicis. Unde Divus Thomas 1. 2. quaest. 68. art. 4. ad 3. dicit dona supponere animam conjunctam Spiritui Sancto mediis virtutibus Theologicis, ut deinceps ab illo mediis donis moveatur. Quare in solis justis reperitur juxta illud Divi Pauli : *Qui Spiritum Dei aguntur* ;

Magis tamen
proprie Do-
num timoris
ad humili-
tatem redu-
citur, quàm
ad Charita-
tem.

hi sunt filii Dei. Idem S. Thomas hic, articulo 9. ad tertium, ait donum timoris non pertinere ad Charitatem, sed esse quid minus virtute Theologica.

Quoad tertiam partem de actibus : verius est primò ad hoc donum pertinere actum reverendi, & submittendi se Deo, timereque peccatum, in quantum est contra bonum hujus reverentia, & submissionis Deo debita, privatque bonitate illius : ita Divus Thomas art. 9. ad 4. ubi ait superbiam opponi timori filiali, quo Deum reveremur : & in corpore ait, per timorem castum & filialem, qui est donum Spiritus Sancti, nos revereri Deum, & refugere illi nos subducere : & expressius 3. parte, quaest. 7. art. 5. dicit timorem culpæ non fuisse in Christo, fuisse tamen in eo donum timoris filialis, id est reverentia erga Deum.

VII.
Primus a-
ctus hujus
timoris est
actus rever-
entia &
submissionis
erga Deum.

Sed objiciunt, qui hunc actum soli Charitati tribuunt, quia scilicet donum timoris ab eâ non distinguunt : hic actus esse debet perfectissimus, utpote qui petit perfectissimam unionem cum Deo, & subjectionem respectu illius, ergo oriri debet ex Charitate, ergo vel quia ab eâ elicitur, vel quia imperatur, si primum, habetur intentum, si secundum quærent utrum illa subjectio ad Deum habeat esse donum timoris ex eo quod imperatur à Charitate, an ex se ; non secundum, qua ut sic est actus minus perfectus, quam qui petat tam perfectam unionem, ergo id habet ex actu Charitatis, ergo actus Charitatis à fortiori id habebit.

VIII.
Dicitur : Hic
timor est
actus perfe-
ctissimus,
ergo oriri
debet à Cha-
ritate.

At hæc objectio parvi est momenti, & ex dictis constat illius solutio ; licet enim hic actus sit perfectus, tum ob perfectum modum tendendi, utpote ex speciali motione Spiritus Sancti, tum etiam ob perfectam unionem, quam non tam ipse actus facit, quam factam supponit per Charitatem, & cæteras virtutes Theologicas, quas, ut supra dixi, supponit ; & quamvis possit ab ipsis imperari, non tamen est necessarium, neque ab ipsarum imperio habet quod sit donum, sed quia specialiter infunditur à Spiritu Sancto, & sit ex speciali ejus motione.

IX.
Respondetur,
actum hunc
timoris re-
verentialis,
non tam fa-
cere perfe-
ctam illam
unionem,
quàm à cha-
ritate, &
cæteris vir-
tutibus The-
ologicis fa-
ctam suppo-
nere.

Porro alius actus, quo timetur peccatum in quantum est offensæ Dei, & quatenus nos separat à Deo summè amato, ut certum suppono ad Charitatem pertinere. Dixi summè amato, quia proprium est veri filii potius peccatum timere quia injuriosum Deo, & quia filiationem dissolvit, quam quia pœnam, etiam damni adducit : atque ita hic actus ad donum speciale timoris non pertinet, tum quia est actus virtutis Theologicæ Charitatis, quæ à donis distinguitur, tum quia Divus Thomas hic, art. 9. docet actum doni timoris non esse ab habitu Charitatis, sed ab alio habitu imperfectiori.

X.
Quis actus
timoris per-
tinet ad
charitatem.

SECTIO DECIMA.

Utrum in Beatis sit timor ?

Divus Bernardus Epist. 196. ad Innocentium : refert inter errores Abailardi, quòd nullâ distinctione adhibita dixerit in beatis non esse timorem. Idem refert Castro verbo Timor hæresi 2. Sanderus & alii ; quem errorem damnavit Innocentius, eumque absolutè errorem vocat Valentia hic, p. 5.

I.
Error etiam
dam circa
timorem in
Beatis.

Q. 4

Quoad